

Uluslararası Disiplinlerarası Mükemmellik Arayışı Dergisi (UDMAD)

<https://ijpei.elapublishing.net/>

Çocuk Gelişimi Programı Aile Eğitimi Dersinin Kazanımlarına Ulaşma Düzeyinin Değerlendirilmesi¹

Elvan Gökçen², Merve Gökçen³

Öz

Ailenin çocuklarının eğitimine katılımı, çocukların genel yaşam kalitesini artıran bir etmen olarak öne çıkar. Bu katılım, çocukların kendine güvenlerini artırır, akademik başarılarını güçlendirir ve aileleriyle sağlam bir bağ kurmalarına olanak tanır. Ailelerin çocuklarının eğitim sürecine aktif bir şekilde dahil olmaları, toplumda daha bilgili, kendine güvenen ve sosyal olarak uyumlu bireylerin yetişmesine katkı sağlar. Bu noktada geleceğin eğitimcilerinin aile eğitimi konusunda bilgi sahibi olmaları eğitim sisteminin daha verimli bir hale gelmesine katkı sağlayacaktır. Eğitimcilerin aile eğitimi konusundaki bilgi düzeylerinin artırılması için çocuk gelişimi programlarında aile eğitimi dersi yer almaktadır. Söz konusu dersin müfredatta belirtilen amaçlarına ulaşabilmesi için öncelikli olarak bu dersi alan öğrencilerin ders konusundaki bilgi ve görüşlerinin incelenmesi gerekmektedir. Buna karşılık ülkemizde bu konuda yapılan araştırmaların sınırlı olduğu görülmüştür. Bu kapsamda yapılan bu çalışmada çocuk gelişimi programlarında öğrenim gören öğrencilerin görüşlerine göre aile eğitimi dersinin müfredatta belirtilen kazanımlara ulaşma düzeyinin öğrencilerin gözünden değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Harran Üniversitesi Çocuk Gelişimi Programında eğitimine devam eden 150 öğrenci katılmıştır. Araştırmanın veri toplama sürecinde pilot çalışması araştırmacı tarafından yapılmış olan ve 16 sorudan meydana gelen ölçek kullanılmıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel analiz sürecinde Microsoft Excel programından yararlanılmıştır. Test kapsamında ölçülen dersin kazanımlarına ilişkin maddeler gruplandırılarak mutlak başarı yüzdesi hesaplanmıştır. Bu hesaplama yapılırken formül olarak “(her öğrenci için ilgili kazanımlardan alınan puan/ilgili kazanımlardan alınabilecek maksimum puan)*100” formülü kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda aile eğitimi konusundaki ölçeğin üç alt boyuttan meydana geldiği, bunun yanında ölçekten elde edilen bulgulara göre aile eğitimi dersinin aile eğitimi konusundaki kazanımları aktarmada yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma bulgularına dayanarak, aile eğitimi dersinin etkinliğini artırmak için daha geniş örneklem gruplarıyla araştırmalar yapılarak ve içerik, uygulamalı etkinlikler ve başarılı ulusal ve uluslararası programlarla güncellenmesi önerilebilir. Ayrıca, eğitimcilerin mesleki gelişimini destekleyen hizmet içi eğitimler düzenlenerek derslerin etkileşimli hale getirilmesi sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk gelişimi, üniversite öğrencileri, aile eğitimi.

Evaluation Of The Attainment Level Of The Family Education Course In The Child Development Program

Abstract

Family involvement in the education of their children stands out as a factor that prominently enhances the overall quality of life for children. This involvement not only boosts children's self-confidence but also strengthens their academic achievements and enables them to establish a strong bond with their families. Active participation of families in the education process contributes to the development of more knowledgeable, self-assured, and socially adept individuals in society. At this point, educators of the future being knowledgeable in family education will contribute to making the education system more efficient. To increase educators' knowledge in family education, family education courses are included in child development programs. However, research in this regard in our country is limited. In the context of this study, conducted at Harran University in

¹ Bu çalışma World Youth Studies Congress-IV, November 12-13, 2024, Roma’da sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Dr., Harran Üniversitesi, egokcen@harran.edu.tr

³ MEB, Okul Öncesi Öğretmeni, mgokcen@meb.gov.tr

the Child Development Program, the aim is to assess the level of achievement of family education courses, as perceived by students, based on the objectives specified in the curriculum. A total of 150 students currently enrolled in the program participated in the research. The data collection process involved the use of a scale consisting of 16 questions, previously piloted by the researcher. Statistical analysis of the obtained data was conducted using Microsoft Excel. Items measuring the achievements of the course were grouped, and the absolute success percentage was calculated. This calculation utilized the formula "(points obtained for relevant achievements for each student/maximum points that could be obtained for relevant achievements)*100" The study concluded that the scale on family education consists of three sub-dimensions and, based on the findings obtained from the scale, that the family education course is sufficient in conveying achievements related to family education.

Keywords: Child development, university students, family education.

Makale Geçmişi	Geliş: 14/12/2024	Kabul:...20/02/2025	Yayın:...30/06/2025
Makale Türü	Araştırma Makalesi		
Önerilen Atıf	Gökçen E. & Gökçen, M. (2025). Çocuk Gelişimi Programı Aile Eğitimi Dersinin Kazanımlarına Ulaşma Düzeyinin Değerlendirilmesi, <i>Uluslararası Disiplinlerarası Mükemmellik Arayışı Dergisi (UDMAD)</i> , 5(1).		

Giriş

İnsan, biyolojik, ekonomik, psikolojik ve sosyal bir varlık olduğu için yalnız değil, topluluklar halinde yaşar. Toplumun temel yapı taşı ise en doğal kurum olan ailedir (Çam ve Erçelebi, 1996: 60). Kavramsal olarak ele alındığında aile, üyelerinin bireysel olarak kendileriyle, birbirleriyle ve bütünün genel özellikleriyle kurdukları etkileşimler sonucu oluşan bir yapıdır (Doğan, 2015: 112). Aile, bireyin yaşamına hazırlandığı ilk eğitim ortamı olmasının yanı sıra, toplumsal huzurun sağlanmasında başvurulacak en temel ve en önemli sosyal yapıdır (Yıldız, 2015: 159). Aile içinde anne ve babalar, çocuklarının gelişimi ve eğitimi konusunda ilk öğretmenlerdir. Okul ise çocuğun farklı yönlerden eğitimini üstlenen bir kurumdur. Aile katılımı, aile ile okul arasındaki çok yönlü iletişim ve etkileşim ağı olarak tanımlanabilir. Bu katılım sayesinde okul ve aile arasındaki bağ güçlenmekte, çocuğun hayatında ailenin rolü daha da ön plana çıkmaktadır (Bağçeli-Kahraman ve diğerleri, 2017: 611).

Eğitimin başlıca amaçlarından biri, bireylerin akademik, kişisel ve sosyal açıdan gelişimlerine en yüksek düzeyde katkı sağlamak olduğudur. Bu süreçte, okul ile ailenin bir arada çalışmasının aile-okul uyumunu güçlendirdiği ve bu uyumun bireylerin gelişimine olumlu etkileri olduğu, yapılan birçok araştırmada vurgulanmaktadır. Ailelerin çocuklarının eğitimine aktif katılımı, dünya genelinde büyük bir öneme sahiptir ve okul sisteminin vazgeçilmez bir parçası olarak kabul edilmektedir (Özeke-Kocabaş, 2016: 143). Ayrıca, ebeveynlerin çocuklarının eğitimine katılımını teşvik etmek ve artırmak için desteklenmesinin önemli bir konu olduğu vurgulanmaktadır. Bu doğrultuda, aile eğitimi ve aile katılımı alanlarında ebeveynlere uzman kişiler tarafından pratik eğitimlerin verilmesinin gerektiği ifade edilmektedir (Günay-Bilaloğlu ve Aktaş-Arnas, 2019: 818).

Çalışkan ve Ayık'a (2015: 69) göre, geleceğimizin teminatı olan çocuklarımızın çok yönlü gelişimini destekleyerek toplumla uyumlu bireyler olmalarını sağlamak, okulların ve ailelerin en büyük hedeflerindendir. Fakat, okul ve ailelerin bahsedilen bu hedeflere tek başlarına ulaşmaları kolay değildir. Araştırmalar, öğrenci başarısının sağlanabilmesi için okul, aile ve öğrenci arasında güçlü bir işbirliği gerektiğini ve bu işbirliğinin etkin bir iletişimle desteklenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Okul-aile-öğrenci işbirliğini geliştirmek ve iletişimi daha güçlü kılmak amacıyla okul-aile birliklerinin kurulması yaygın bir uygulama haline gelmektedir. Bu bağlamda çalışma, aile ile okul arasındaki işbirliği ve iletişim ağının çocuğun akademik, kişisel ve sosyal gelişimine olan olumlu etkilerini vurgulamak ve bu alandaki eksiklikleri tespit etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Aile eğitimi ve katılımının, bireylerin eğitim sürecinde oynadığı kritik rol göz önüne alındığında, ebeveynlerin çocuklarının eğitimine aktif katılımını teşvik etmenin ve desteklemenin önemi büyüktür. Çalışma hem ailelerin hem de okulların bu süreçte daha etkin bir şekilde yer almasını sağlamak ve çocukların çok

yönlü gelişimini desteklemek için gerekli işbirliği ve iletişim stratejilerinin geliştirilmesine katkı sunmayı hedeflemektedir.

Literatür Taraması

Aile kurumunun yapısını ve tarih boyunca geçirdiği değişimleri anlamak, günümüzde hangi dinamiklerden etkilendiğini kavrayabilmek için önemlidir. Öğretmenler, her ailenin benzersiz bir yapıya ve kültürel özelliklere sahip olduğunu göz önünde bulundurarak, çocuklara yönelik planlayacakları eğitim etkinlikleri ve değerlendirmelerde bu farklılıkları mutlaka hesaba katmalıdır. Bunun sağlanabilmesi için de günümüzde aile eğitim programları dersi işlenmekte, bu ders ile meslek hayatı öncesi öğretmen adayları ve eğitimciler aile eğitimi konusunda bilinçlendirilmektedir (Güler-Yıldız, 2014: 1). Bunun yanında çocuğu daha iyi tanımak ve eğitimine yönelik yeni yaklaşımlar geliştirmek, gelişimini desteklemek amacıyla aile ve okulun birlikte hareket etmesi gereklidir. Ayrıca, okulda sağlanan eğitimin, okul dışında da devam etmesi, eğitimin kalıcılığını artıracığından, aileyle işbirliği içinde çalışmak önemlidir. Bu süreçte, ailenin çocuğun gelişimine katkı sağlamak için kendi sorumluluklarını bilmesi ve yerine getirmesi büyük bir öneme sahiptir (Tezel-Şahin ve Cevher-Kalburan, 2009: 1).

Literatürde, ailelerin ve/veya aile bireylerinin, aile yaşamına olumlu katkılarda bulunabilmeleri için gerekli bilgi, beceri, tutum ve davranışları kazanmalarını hedefleyen "aile eğitimi (family education)" çalışmaları; aileyi zenginleştirme (family enrichment), aileyi geliştirme (family enhancement), aileye destek (family support), aileyi yetkinleştirme (family training) ve aile yaşam eğitimi (family life education) gibi tamamen ya da kısmen örtüşen farklı isimlerle anılmaktadır (Alpaydın ve Canel, 2011: 3). Aile Eğitim Programı (AEP) ve materyalleri yetişkinlere yönelik hazırlanmıştır. Bu nedenle, aile eğitimi veren eğitimcilerin, yetişkinlerin ne tür öğrenmelere ihtiyaç duyduğunu ve yetişkin eğitimi diğer eğitim türlerinden ayıran özellikleri iyi bilmesi, eğitimlerin etkinliğini ve başarısını artırmaktadır (Alpaydın, 2011: 10).

Yukarıda aktarılan bilgilerden de çıkarılabileceği gibi aile eğitim programları, ailenin çocuklarının okul aktivitelerine katılımını teşvik etmektedir. Ailenin çocuklarının eğitim sürecine dahil olması, eğitimin sürekliliğini destekler ve çocukların özgüvenini artırarak akademik başarılarını olumlu yönde etkiler. Ayrıca, bu durum çocukların ailesiyle olan ilişkilerinde de pozitif sonuçlar doğurmaktadır (Tezel-Şahin ve Özbey, 2007: 7). Bu noktada geleceğin eğitimcilerinin aile eğitimi konusunda bilgi sahibi olmaları eğitim sisteminin daha verimli bir hale gelmesine katkı sağlayacaktır. Eğitimcilerin aile eğitimi konusundaki bilgi düzeylerinin artırılması için çocuk gelişimi programlarında aile eğitimi dersi yer almaktadır. Söz konusu dersin müfredatta belirtilen amaçlarına ulaşabilmesi için öncelikli olarak bu dersi alan öğrencilerin ders konusundaki bilgi ve görüşlerinin incelenmesi gerekmektedir. Bununla birlikte, ülkemizde bu alanda yapılan araştırmaların sayısının oldukça az olduğu gözlemlenmiştir. Bu çerçevede gerçekleştirilen bu çalışmada çocuk gelişimi programlarında öğrenim gören öğrencilerin görüşlerine göre aile eğitimi dersinin amaçlarına ulaşma düzeyinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden betimsel model kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem/Çalışma Grubu

Araştırmaya Harran Üniversitesi Çocuk Gelişimi Programında eğitimine devam eden ve kolay örneklem yöntemiyle seçilmiş 150 ikinci sınıf öğrencisi gönüllü olarak katılmıştır. Bu araştırma grubunun seçilmesinin nedeni Aile Eğitimi dersi alan öğrencilerin bu bölümde okumasıdır. Ayrıca örneklem ulaşma açısından sağladığı kolaylık, diğer üniversitelerdeki örneklemle ulaşmanın ekonomik zorlukları dikkate alınacak bu örneklem grubu ile çalışılması tercih edilmiştir.

Veri Toplama Aracı/Araçları

Veri toplama aracı 20 sorudan oluşmaktadır. Hazırlanan sorular literatür taraması ve buna ek olarak dersin öğrenme çıktıları ve kazanımları dikkate alınarak belirlenmiştir. Sorular öğrencilerin bir ders saati içinde cevaplayabileceği zorlukta seçilmiştir. Dersi alan 5 öğrenciye sorular sorulmuş ve

sorularda anlaşılmayan hususlar dikkate alınacak düzeltmeler yapılmıştır. Bu düzeltme sonrası 150 kişilik öğrenci grubuna pilot uygulama yapılmıştır. Yapılan pilot uygulama sonrasında öğrencilerin teste verdikleri doğru yanıtlar 1, yanlış yanıtlar 0 olarak EXCELL programına aktarılmıştır. Aktarılan veriler üzerinden ayırt edicilik ve güçlük indeksleri hesaplanmıştır. Ayırt edicilik indeksinin 0,30 üzerinde olması, güçlük indeksinin ise 0,20-0,80 arasında olması uygun olarak kabul edilmektedir (Büyüköztürk, 2009). Testte yer alan 9 ve 16 numaralı soruların ayırt edicilik indeksi 0,30'un altında güçlük indeksi 0,80'in üzerinde olduğundan dolayı testten çıkarılmış, 11 ve 14 numaralı soruların ise güçlük indeksi değerleri uygun aralıkta olmasına rağmen ayırt edicilik indeksi değerleri 0,30'un altında kaldığından dolayı testten çıkarılmıştır. Pilot uygulama sonrasında başarı testinde yer alan maddelerin güçlük (p) ve ayırt edicilik (r) indekslerine ilişkin bulgulara Tablo 1'de yer verilmiştir

Tablo 1
Pilot Uygulama Sonrasında Başarı Testinde Yer Alan Maddelerin Güçlük (p) ve Ayırt Edicilik (r) İndeksleri

S	Dü	Da	p	r
1	19	39	,75	,49
2	20	34	,69	,34
3	17	37	,61	,49
4	15	39	,66	,59
5	13	40	,67	,66
6	19	37	,69	,44
7	19	41	,77	,54
8	23	39	,79	,39
9	33	38	,85	,12
10	18	35	,56	,41
11	20	26	,57	,15
12	8	26	,42	,44
13	18	31	,56	,32
14	29	31	,79	,05
15	18	36	,65	,44
16	34	37	,87	,07
17	21	39	,71	,44
18	23	40	,79	,41
19	25	39	,80	,34
20	13	41	,78	,68

Tablo 1 incelendiğinde, güçlük indeksi 0,80'in üzerinde ve ayırt edicilik indeksi 0,30'un altında olan 9 ve 16 numaralı maddelerin çok kolay ve ayırt ediciliği düşük, güçlük indeksi 0,30'un altında olan 11 ve 14 numaralı maddelerin ayırt ediciliği düşüktür. Güçlük indeksi ve ayırt edicilik indeksi uygun olan maddelerden güçlük indeksi 0,65-0,80 arasında yer alan 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 15, 17, 18, 19 ve 20 numaralı maddelerin oldukça kolay ve güçlük indeksi 0,35-0,64 arasında yer alan 3, 10, 12 ve 13 numaralı maddelerin orta düzeyde zor olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Testin ortalama güçlüğü'nün $port=0,70$ ve ortalama ayırt ediciliğinin $rort=0,39$ olduğu görülmektedir. 20 maddeden oluşan bu testin güvenilirliği KR-20 metodu ile hesaplanmış olup, güvenilirliği 0,62 olarak bulunmuştur. Yapılan analizler sonrasında kalan 16 soru ile başarı testi yeniden uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin analizi EXCELL programı ile yapılmıştır. Test kapsamında ölçülen dersin kazanımlarına ilişkin maddeler gruplandırılarak mutlak başarı yüzdesi hesaplanmıştır. Bu hesaplama yapılırken formül olarak “(her öğrenci için ilgili kazanımlardan alınan puan / ilgili kazanımlardan alınabilecek maksimum puan) * 100” formülü kullanılmıştır. Kazanımların ve konuların hangi sorular tarafından test edildiğine ilişkin analiz sonuçlarına yönelik bulgulara Tablo 2'de yer verilmiştir.

Tablo 2
Kazanımların ve Konuların Hangi Sorular Tarafından Test Edildiğine İlişkin Analiz Sonuçları

Kazanımlar	Konular	Soru Numarası
1.Aileyi sosyal ve fonksiyonel yönden tanır.	1.Ailenin Tanımı, Aile Eğitimi 2. Aile Eğitiminin Gerekliliği 1.Aile Eğitim Programları Türleri 2.Türkiye’de Uygulanan Aile Eğitim Programları 3.Çeşitli Ülkelerde Yapılan Aile Eğitimi Programları	1,4,6,7,10,12,16,20 2,3,5,9,11,13,14,19
2.Türkiye’de ve dünyada uygulanan aileye yönelik bazı eğitim programları, modelleri ve projelerini tanır.	1.Okul Öncesi Eğitimde Aile Katılım Çalışmaları 2.Özel Eğitimde Aile Eğitimi	8,15,17,18
3.Okul öncesi eğitimde aile katılımını, katılım programlarını kavrayabilir ve aile katılım programı uygular.		

Tablo 2 incelendiğinde, aile eğitimiyle ilgili kazanımlar, konular ve bu konulara ilişkin sorular arasındaki bağlantıyı yapılandırılmış bir şekilde sunmaktadır. Aileyi sosyal ve fonksiyonel yönden tanır, kazanımına ilişkin 1,4,6,7,10,12,16,20 soruları; Türkiye’de ve dünyada uygulanan aileye yönelik bazı eğitim programları, modelleri ve projelerini tanır, kazanımına ilişkin 2,3,5,9,11,13,14,19 soruları; Okul öncesi eğitimde aile katılımını, katılım programlarını kavrayabilir ve aile katılım programı uygular, kazanımına ilişkin ise 8,15,17,18 soruları yer almaktadır. Eğitimin pedagojik hedeflerini desteklemek amacıyla, her kazanım için belirli konular seçilmiş ve bu konularla ilişkilendirilen sorular yardımıyla öğrenme sürecinin ölçülmesi hedeflenmiştir.

Bulgular

Aileyi sosyal ve fonksiyonel yönden tanır konusundaki kazanımlara ulaşma düzeyine ilişkin bulgulara Tablo 3’te yer verilmiştir.

Tablo 3

Aileyi Sosyal ve Fonksiyonel Yönden Tanır Konusundaki Kazanımlara Ulaşma Düzeyi

Madde no	Kazanım	Başarı yüzdesi
1	Aileyi Sosyal ve Fonksiyonel Yönden Tanır	90,67
4	Aileyi Sosyal ve Fonksiyonel Yönden Tanır	72,67
6	Aileyi Sosyal ve Fonksiyonel Yönden Tanır	77,33
7	Aileyi Sosyal ve Fonksiyonel Yönden Tanır	96,67
10	Aileyi Sosyal ve Fonksiyonel Yönden Tanır	64,67
12	Aileyi Sosyal ve Fonksiyonel Yönden Tanır	34,00
20	Aileyi Sosyal ve Fonksiyonel Yönden Tanır	94,67
	Başarı yüzdesi ortalaması	75,81

Tablo 3’te yer alan verilere göre, "Aileyi Sosyal ve Fonksiyonel Yönden Tanır" konusundaki kazanımlara ilişkin mutlak başarı yüzdelerinin sorular arasında farklılık gösterdiği görülmektedir. En yüksek başarı yüzdesi %96,67 ile 7 numaralı soruya aitken, en düşük başarı yüzdesi %64,67 ile 10 numaralı soruya aittir. Bu durum, katılımcıların belirli kazanımlar konusunda daha güçlü bilgi ve becerilere sahip olduklarını, ancak bazı alanlarda eksikliklerin bulunduğunu göstermektedir. Genel olarak konunun katılımcılar tarafından yeterli düzeyde kavrandığını, ancak iyileştirme ve destekleme gerektiren alanların da mevcut olduğunu işaret etmektedir. Özellikle başarı yüzdesi düşük olan kazanımların üzerinde durularak, konuya yönelik eğitimin içeriğinin ve uygulama yöntemlerinin gözden geçirilmesi önerilebilir. Bu bağlamda, katılımcıların eksiklik yaşadığı alanların tespit edilip bu alanlara yönelik ek çalışmaların yapılması, genel başarı oranını artırmada etkili olacaktır.

Türkiye’de ve dünyada uygulanan aileye yönelik bazı eğitim programları, modelleri ve projelerini tanır konusundaki kazanımlara ulaşma düzeyine ilişkin bulgulara Tablo 4’te yer verilmiştir.

Tablo 4

Türkiye’de ve Dünyada Uygulanan Aileye Yönelik Bazı Eğitim Programları, Modelleri ve Projelerini Tanır Konusundaki Kazanımlara Ulaşma Düzeyi

Madde no	Kazanım	Başarı yüzdesi
2	Türkiye’de ve Dünyada Uygulanan Aileye Yönelik Bazı Eğitim Programları, Modelleri Ve Projelerini Tanır	66,67
3	Türkiye’de ve Dünyada Uygulanan Aileye Yönelik Bazı Eğitim Programları, Modelleri Ve Projelerini Tanır	72,00
5	Türkiye’de ve Dünyada Uygulanan Aileye Yönelik Bazı Eğitim Programları, Modelleri Ve Projelerini Tanır	83,33
13	Türkiye’de ve Dünyada Uygulanan Aileye Yönelik Bazı Eğitim Programları, Modelleri Ve Projelerini Tanır	60,67
19	Türkiye’de ve Dünyada Uygulanan Aileye Yönelik Bazı Eğitim Programları, Modelleri Ve Projelerini Tanır	85,33
Başarı yüzdesi ortalaması		73,60

Tablo 4’teki verilere göre, “Türkiye’de ve Dünyada Uygulanan Aileye Yönelik Bazı Eğitim Programları, Modelleri ve Projelerini Tanır” konusundaki kazanımlar arasında mutlak başarı yüzdelерinin farklılık gösterdiği dikkat çekmektedir. En yüksek başarı yüzdesi %85,33 ile 19 numaralı soruya, en düşük başarı yüzdesi ise %60,67 ile 13 numaralı soruya aittir. Ortalama başarı yüzdesi %73,60 olup, bu durum konunun genel anlamda yeterli düzeyde kavrandığını, ancak bazı kazanımlarda iyileştirilmesi gereken noktalar bulunduğunu göstermektedir. Özellikle 13 numaralı soruda düşük bir başarı yüzdesi elde edilmesi, bu kazanımın katılımcılar tarafından yeterince anlaşılmadığını ya da bu alanda eğitim materyalleri ve uygulamalarının yetersiz kaldığını düşündürmektedir. Eğitim içeriklerinin, düşük başarı gösteren sorulara yönelik olarak daha detaylı ve uygulamalı bir şekilde yeniden yapılandırılması, konunun anlaşılabilirliğini artırabilir. Bu tür iyileştirmeler, katılımcıların hem ulusal hem de uluslararası düzeyde aile eğitim programlarına dair bilgi ve farkındalıklarını güçlendirmeye katkı sağlayacaktır.

Okul öncesi eğitimde aile katılımını, katılım programlarını kavrayabilir ve aile katılım programı uygular konusundaki kazanımlara ulaşma düzeyine ilişkin bulgulara Tablo 5’te yer verilmiştir.

Tablo 5

Okul Öncesi Eğitimde Aile Katılımını, Katılım Programlarını Kavrayabilir ve Aile Katılım Programı Uygular Konusundaki Kazanımlara Ulaşma Düzeyi

Madde no	Kazanım	Başarı yüzdesi
8	Okul Öncesi Eğitimde Aile Katılımını, Katılım Programlarını Kavrayabilir ve Aile Katılım Programı Uygular	80,67
15	Okul Öncesi Eğitimde Aile Katılımını, Katılım Programlarını Kavrayabilir ve Aile Katılım Programı Uygular	64,67
17	Okul Öncesi Eğitimde Aile Katılımını, Katılım Programlarını Kavrayabilir ve Aile Katılım Programı Uygular	75,33
18	Okul Öncesi Eğitimde Aile Katılımını, Katılım Programlarını Kavrayabilir ve Aile Katılım Programı Uygular	89,33
Başarı yüzdesi ortalaması		77,50

Tablo 5’te yer alan veriler, “Okul Öncesi Eğitimde Aile Katılımını, Katılım Programlarını Kavrayabilir ve Aile Katılım Programı Uygular” konusundaki kazanımlara ilişkin mutlak başarı yüzdelерinin çeşitlilik gösterdiğini ortaya koymaktadır. En yüksek başarı yüzdesi %89,33 ile 18 numaralı soruya aitken, en düşük başarı yüzdesi %64,67 ile 15 numaralı soruya aittir. Ortalama başarı yüzdesi %77,50 olup, bu durum genel olarak katılımcıların konuya ilişkin bilgi ve becerilerinin yeterli seviyede olduğunu göstermektedir. Ancak 15 numaralı soruda gözlenen düşük başarı yüzdesi, bu kazanımın anlaşılması veya uygulanmasında eksiklikler olduğunu işaret etmektedir. Bu bağlamda, katılımcıların aile katılım programlarını kavrayıp uygulayabilme becerilerini geliştirmek amacıyla, eğitim süreçlerine daha fazla örnek olay çalışmaları, uygulamalı etkinlikler ve rehberlik içeren

materyallerin dahil edilmesi önerilebilir. Böyle bir yaklaşım, katılımcıların konuya ilişkin bilgi ve becerilerini daha etkili bir şekilde pekiştirmelerine ve eksik alanların giderilmesine katkı sağlayabilir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Aile eğitimi dersi ile öğrencilere öğretilmesi gereken kazanımların başında “Ailenin sosyal ve fonksiyonel yönden tanınması” gelmektedir. Yapılan bu çalışmada öğrencilerin görüşlerine dayanarak aile eğitimi dersinin ailenin sosyal ve fonksiyonel yönden tanınması kazanımını öğretmede yeterli olduğu tespit edilmiştir. Aile eğitimi dersi ile öğrencilere öğretilmesi gereken kazanımlardan ikincisi “Türkiye’de ve dünya genelinde uygulanan bazı aile odaklı eğitim programların, modellerin ve projelerin tanınması” şeklinde belirlenmiştir. Yapılan bu çalışmada öğrenci görüşlerine göre aile eğitimi dersinin bu kazanımı öğretme konusunda yeterli olduğu bulunmuştur.

Yukarıda yer alan bulgular değerlendirildiği zaman çocuk gelişimi programında yer alan aile eğitimi dersi ile öğrencilerin aile yapısını tanıma, bunun yanında aile eğitim programları, model ve projeleri konusundaki bilgilerinin arttığı söylenebilir. Literatürde bulunan benzer araştırmalarda da aile eğitim programlarının aile eğitimi ile amaçlanan kazanımların sağlanmasına ve öğretilmesine katkı sağladığı rapor edilmiştir (Konuk-Er, 2011: 7; Üstübal, 2015: 6; Ay, 2015: 6). Avşaroğlu (2009: 6) tarafından bu konu üzerine yapılan bir araştırmada halk eğitim merkezlerinde görev yapan eğitimcilere verilen aile eğitimi kurslarının aile eğitimi konusundaki kazanımların öğretilmesindeki etkinliğinin incelenmesi amaçlanmış, araştırmada verilen aile eğitimleri sayesinde eğitimcilerin iş motivasyonlarını ve iş doyumlarını arttırdığı, bunun yanında eğitimcilerin toplumsal gelişimlerine katkı sağladığı tespit edilmiştir.

Gültekin-Seylan (2010: 6) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada, öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yöntemini kullanan aile eğitimi programının hizmet içi eğitimdeki etkinliği incelenmiştir. Bu amaçla, araştırmacı tarafından hazırlanan ders materyalleri öğretmenlere uygulanmıştır. Araştırma bulgularına göre, öğretmen performansına odaklanan doğrudan öğretim yöntemiyle sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programı sayesinde, öğretmenlerin eğitim programını uygulama ve aile eğitim programlarını düzenleme konularında önemli bir gelişim göstererek %75 oranında bir kazanım elde ettikleri belirlenmiştir.

Aile eğitimi dersi ile öğrencilere öğretilmesi gereken kazanımlardan üçüncüsü “Okul Öncesi Eğitimde Aile Katılımının, Katılım Programlarının Kavranması ve Aile Katılım Programını uygulama konusunda yeterli kazanımlara ulaşılması” şeklinde belirlenmiştir. Bu araştırmada, öğrencilerin görüşlerine dayanarak aile eğitimi dersinin bu kazanımın da öğretilmesi konusunda yeterli olduğu bulunmuştur.

Yukarıda yer alan bulgular değerlendirildiği zaman çocuk gelişimi programlarında yer alan aile eğitimi dersi ile öğrencilerin okul öncesi eğitiminde aile katılımı konusundaki bilgi düzeylerinin artırılabilirliği söylenebilir. Yapılan benzer çalışmalarda da eğitimcilerin aile eğitimi almalarının okul öncesinde aile katılımı ve aile eğitimi konusundaki kazanımları öğrenmelerine katkı sağladığı bulgularına ulaşılmıştır. Güven (2011: 3) tarafından bu konuda yapılan çalışmada çeşitli eğitim modelleri kullanılarak gerçekleştirilen aile eğitimi ve aile katılım programlarının, okul öncesi öğretmenlerinin aile eğitimi alanındaki bilgi ve becerilerini geliştirmedeki etkinliği araştırılmak istenmiştir. Araştırmanın sonunda uygulanan aile eğitimi sayesinde okul öncesi öğretmenlerinin aile eğitimi ve aile katılımı konusundaki bilgi düzeylerinin arttığı ve aile eğitimi çalışmalarına katılım konusunda daha istekli hale geldikleri tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, araştırmada elde edilen bulgulara göre çocuk gelişimi programında öğrenim gören üniversite öğrencileri görüşlerine göre aile eğitimi dersinin ders kazanımlarının aktarılması konusunda yeterli olduğu tespit edilmiş, elde edilen bulguların literatür ile paralellik gösterdiği görülmüştür. Araştırmada elde edilen bulgular ışığında aşağıdaki önerilerde bulunulabilir;

1. Çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin aile eğitimi dersinin etkinliği konusundaki görüşlerine yönelik olarak daha geniş kapsamlı bulgulara ulaşılması için daha geniş örneklem grupları ile benzer araştırmalar yapılabilir

2. Çocuk gelişimi programında aile eğitimi dersinde karşılaşılan sorun ve eksikliklerin belirlenmesine yönelik çalışmalar yapılabilir. Böylece programın daha etkin olabilmesi için gerekli tedbirler alınabilir.

3. Aile eğitimi dersi içerikleri, öğrencilerin aile yapısını tanıma, aile eğitim programlarını kavrama ve okul öncesi eğitimde aile katılımını destekleme konularında daha kapsamlı bilgi ve beceriler kazandıracak şekilde güncellenebilir.

4. Derslerde vaka çalışmaları, simülasyonlar ve projeler gibi uygulamalı etkinliklere daha fazla yer verilerek, öğrencilerin teorik bilgileri pratiğe dönüştürme becerileri geliştirilebilir.

5. Ders süreçleri daha etkileşimli hale getirilebilir.

6. Aile eğitimi dersi veren eğitimciler için düzenlenecek hizmet içi eğitim programlarıyla onların mesleki bilgi ve becerileri artırılmalı, iş motivasyonları desteklenebilir.

7. Türkiye ve dünyadaki başarılı aile eğitim programları, modelleri ve projeleri çocuk gelişimi programına entegre edilerek, öğrencilerin global bakış açısıyla eğitim almaları sağlanabilir.

Kaynakça

- Alpaydın, Y., ve Canel, A. (2011). *Aile eğitimi programları üzerine notlar*. T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (15.12.2019).
- Avşaroğlu, N. (2019). *7-11 yaş aile eğitimi kurs programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ay, F. (2015). *Aile eğitimi kurslarının yetişkin eğitimi bağlamında etkililiğinin değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi, Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bağçeli-Kahraman, P., Eren, S., ve Şenol, S. (2017). Okul öncesi eğitimde ve ilkokulda aile katılım çalışmaları. *The Journal of Academic Social Science*, 5(51), 611–624.
- Büyüköztürk, Ş. (2009). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (10. baskı). Pegem Akademi.
- Çalışkan, N., ve Ayık, A. (2015). Okul aile birliği ve velilerle iletişim. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 69–82.
- Çam, O., ve Erçelebi, H. (2002). Aile ve eğitim. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 60–61.
- Doğan, M. (2015). Yetersizliği olan çocuklar, aile ve aile eğitimi: Kavramsal ve uygulamaya dönük gelişmeler. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(Özel Sayı), 111–127.
- Güler-Yıldız, T. (2014). *Anne baba eğitimi*. Pegem Akademi.
- Gültekin-Seylan, E. (2010). *Öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının etkililiği* [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü].
- Günay-Bilaloğlu, R., ve Arnas, Y. A. (2019). Okul öncesi eğitimde aile katılımı engelleri ve süreçte karşılaşılan sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(3), 804–823.
- Güven, G. (2011). *Farklı eğitim modelleri kullanılarak uygulanan aile eğitim ve aile katılım programlarının okul öncesi öğretmenlerinin uygulamalarına ve ebeveynlerin görüşlerine etkisinin incelenmesi*. Doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Konuk-Er, R. (2011). *Aile ve kardeş eğitimi programının engelli çocuğa yönelik tutum ve davranışlara etkisi*. Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özeke-Kocabaş, E. (2016). Eğitim sürecinde aile katılımı: Dünyada ve Türkiye'deki çalışmalar. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(26), 1–11.
- Tezel-Şahin, F., ve Kalburan, F. N. C. (2009). Aile eğitim programları ve etkililiği: Dünyada neler uygulanıyor? *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(25), 1–12.
- Tezel-Şahin, F., ve Özbey, S. (2007). Aile eğitim programlarına niçin gereksinim duyulmuştur? Aile eğitim programları neden önemlidir? *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 12(12).
- Üstübal, Ö. (2015). *Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan aile katılım çalışmalarının aile-öğretmen arasındaki iletişim ve iş birliğine etkisi*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi.

Yıldız, Z. (2015). Aile eğitim programları ve “dın, değır merkezli” aile eğitimi ihtiyacı. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (22), 159–184.